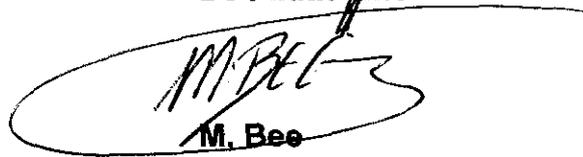

Initiatiefvoorstel krachtens artikel 78 van de Grondwet van de Republiek Suriname (S.B. 1987 no. 116, zoals gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38), ingediend door M. Bee, lid van De Nationale Assemblée, houdende regels inzake de uitoefening van het enquêterecht door De Nationale Assemblée (Wet Enquêterecht De Nationale Assemblée).

Paramaribo, 14 juni 2019

De initiatiefnemer:

M. Bee

Aan: De Nationale Assemblée

DE NATIONALE ASSEMBLEE	
Ingek.	17 juni 2019
Agenda no.	1205/19
Verwezen	
Naar	

WET van.....,
ter uitvoering van artikel 79 van de Grondwet
houdende regels inzake de uitoefening van
het enquêterecht door De Nationale Assemblée
(Wet Enquêterecht Nationale Assemblée)

ONTWERP

DE PRESIDENT VAN DE REPUBLIEK SURINAME,

In overweging genomen hebbende, dat - ter uitvoering van artikel 79 van de Grondwet van de Republiek Suriname S.B. 1987 no. 38, zoals gewijzigd bij S.B. 1992 no. 38- het wenselijk is regels met betrekking tot de uitoefening van het enquêterecht door De Nationale Assemblée, vast te stellen;

Heeft, na goedkeuring door De Nationale Assemblée, de Staatsraad gehoord, bekrachtigd de onderstaande wet:

Paragraaf 1.

Definities

Artikel 1

In deze wet en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

- a. parlementaire enquête: het recht van onderzoek van De Nationale Assemblée als bedoeld in artikel 79 van de Grondwet;
- b. assemblée: De Nationale Assemblée het orgaan als bedoeld in artikel 55 van de Grondwet van de Republiek Suriname;
- c. commissie: de Commissie belast met de uitvoering van een parlementaire enquête als bedoeld in artikel 2 lid 2;
- d. document: een schriftelijk stuk of ander materiaal dat gegevens bevat;
- e. voorzitter: de Voorzitter van De Nationale Assemblée;
- f. president: de President van de Republiek Suriname.

Paragraaf 2.

De parlementaire enquête

Instelling parlementaire enquête

Artikel 2

1. De Nationale Assemblée kan op voorstel van één of meer leden besluiten een parlementaire enquête in te stellen. Het besluit wordt bij gewone meerderheid genomen.
2. Het besluit tot de instelling van een parlementaire enquête bevat een naukeurige omschrijving van het onderwerp waarop het onderzoek betrekking zal hebben.
3. De Nationale Assemblée kan, al dan niet op voorstel van de Commissie die de parlementaire enquête verricht, de omschrijving van het onderwerp als bedoeld in lid 2 wijzigen.
4. Het besluit tot het instellen van een parlementaire enquête wordt, evenals de omschrijving van het onderwerp van onderzoek en de samenstelling van de Commissie door de Voorzitter aankondiging gedaan in het Staatsblad van de Republiek Suriname. Het bepaalde in de eerste volzin is van overeenkomstige toepassing bij een wijziging van het onderwerp van onderzoek.

De Commissie

Artikel 3

1. Een parlementaire enquête wordt uitgevoerd door een door De Nationale Assemblée ingestelde Commissie. De Nationale Assemblée bepaalt het aantal leden waaruit de Commissie zal bestaan.
2. De Commissie is samengesteld uit leden van De Nationale Assemblée. In het besluit als bedoeld in artikel 2 lid 1 worden eveneens de namen van de leden van de Commissie vermeld alsmede degene die als voorzitter van de Commissie zal optreden.

Artikel 4

1. Het lidmaatschap van de Commissie eindigt op de dag met ingang waarvan:
  - a. het lidmaatschap van De Nationale Assemblée van het betrokken lid van de Commissie eindigt en dit lidmaatschap niet terstond opnieuw aanvangt;
  - b. het lid van de Commissie door de Commissie als getuige of deskundige wordt gehoord;
  - c. de enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd of
  - d. het lid van de Commissie, al dan niet op zijn verzoek, door De Nationale Assemblée in zijn hoedanigheid van lid van de Commissie wordt ontslagen.
2. In het geval bedoeld in lid 1 wordt door De Nationale Assemblée terstond in een vervanging van het lid voorzien.

Paragraaf 3.

Bevoegdheden van de Commissie

Uitoefening van bevoegdheden

Artikel 5

1. De Commissie kan de haar bij deze wet verleende bevoegdheden uitoefenen met ingang van de dag na de afkondiging in het Staatsblad van de Republiek Suriname van het besluit tot het houden van een parlementaire enquête als bedoeld in artikel 2 lid 4. De uitoefening van de bevoegdheden eindigt met ingang van de dag waarop de parlementaire enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd.
2. De Commissie oefent de haar bij deze wet verleende bevoegdheden slechts uit voor zover dat naar het redelijk oordeel van de Commissie voor de vervulling van haar taak nodig is.
3. De Commissie is bevoegd gebruik te maken van de nodige gedragsdeskundigen ter uitoefening van haar bevoegdheden.
4. De bevoegdheden en werkzaamheden van de Commissie worden niet beëindigd door het verstrijken van de zittingsduur van De Nationale Assemblée.

Vorderen van schriftelijke inlichtingen en kennisneming van documenten

Artikel

6

1. De Commissie kan schriftelijke inlichtingen vorderen. De Commissie bepaalt de wijze waarop de schriftelijke inlichtingen worden verstrekt.
2. De Commissie kan inzage in, afschrift van of kennisneming op andere wijze van documenten vorderen. De Commissie kan de wijze waarop de kennisneming wordt verleend bepalen.

Paragraaf 4. De verplichting tot medewerking

Artikel 7

1. Een ieder is verplicht binnen door de Commissie gestelde termijn te voldoen aan de vorderingen van de Commissie tot het verschaffen van inzage in, het nemen van afschrift van of het anderszins laten kennisnemen van alle bescheiden waarover wordt beschikt en waarvan naar redelijk oordeel van de Commissie inzage, afschrift of kennisneming anderszins, voor de vervulling van haar taak nodig is.
2. Een ieder is verplicht vanaf het tijdstip van afkondiging als bedoeld in artikel 2 lid 4 te voldoen aan een oproeping door de Commissie uitgevaardigd om als getuige of deskundige te worden verhoord.

3. De verplichting tot medewerking als bedoeld in de leden 1 en 2 geldt eveneens voor degene voor wie een verplichting tot geheimhouding geldt, ook indien deze verplichting bij wet is opgelegd, behoudens de mogelijkheid van verschoning overeenkomstig de artikelen 22 tot en met 24.

Toepassing Strafrecht

Artikel 8

Het Surinaams Wetboek van Strafrecht is toepasselijk op een ieder die niet voldoet aan de verplichting in artikel 7 van deze wet omschreven, ook indien het feit buiten de Republiek Suriname is begaan.

Paragraaf 5.

Verhoor van getuigen en deskundigen

Wijze van oproeping

Artikel 9

1. De getuigen of deskundigen verschijnen voor de Commissie, hetzij vrijwillig of op een schriftelijke oproeping, hetzij ingevolge dagvaarding.
2. Dagvaarden van getuigen of deskundigen geschiedt door een deurwaarder bij het Hof van Justitie, hetzij op rechtstreekse last der Commissie, hetzij tengevolge van haar vordering op last van de formaliteiten.
3. Onder dagvaarden wordt in deze wet voor wat betreft personen, die geen bekende woon- of verblijfplaats binnen de Republiek Suriname hebben mede begrepen, een oproep op last van de Commissie op een door haar te bepalen wijze.

Artikel 10

1. Het verhoor van getuigen of deskundigen wordt door de Commissie van Onderzoek gehouden op een plaats waar zij zulks het meest wenselijk acht.
2. De Commissie bepaalt de dag en het uur, waarop het verhoor zal plaatsvinden.
3. Ingeval de getuigen of deskundigen niet op één dag gehoord kunnen worden, bepaalt de Commissie nader dag en uur voor het verder verhoor en deelt de Voorzitter aan de nog te horen getuigen of deskundigen mee, dat zij alsdan zonder nieuwe oproeping moeten verschijnen.

Niet verschijnen van getuigen of deskundigen

Artikel 11

Bij niet verschijnen van een getuige of deskundige wegens ziekte of ander wettig bestel, is de Commissie bevoegd zich, vergezeld van haar Secretaris, naar de woning of verblijfplaats van de niet verschenen getuige of deskundige te begeven ten einde het verhoor af te nemen.

Artikel 12

1. De Commissie kan de bevoegde rechter van de woon- of verblijfplaats van een getuige of deskundige verzoeken om, overeenkomstig de bepalingen van deze wet en ingeval van ziekte of ander wettig beletsel, in zijn woning te verhoren, welke Rechter aan dit verzoek gevolg geeft.
2. Het proces-verbaal wordt met inachtneming van de artikelen 13, 14 en het eerste, tweede en derde lid van artikel 9 lid 1, lid 2 en lid 3 opgemaakt en afgesloten en door de bevoegde rechter en zijn Griffier ondertekend.
3. Het proces – verbaal van dit verhoor heeft gelijke kracht als het proces-verbaal van de Commissie van Onderzoek.

Artikel 13

1. Onverminderd de vervolging wegens niet verschijning kan de Commissie en in lid 1 van het vorig artikel bedoelde geval, de bevoegde rechter, een nadere dagvaardig van dezelfde getuige of deskundige bevelen en zelfs door tussenkomst van de Procureur-Generaal een bevel van medebrening requireren.
2. Bij herhaalde niet verschijning zijn de artikelen 8, 14, en 17 van toepassing.

Horen van getuigen en deskundigen ter openbare zitting

Artikel 14

1. Indien de behoorlijke gedagvaarde getuige of deskundige niet verschijnt, wordt daarvan een proces-verbaal opgemaakt, hetwelk tevens een nauwkeurige omschrijving der akte van dagvaarding en de redenen van de weigering, zo die gegeven zijn, behelst en door de aanwezige leden en de Secretaris der Commissie of, in het geval van artikel 13 lid 1, door de Kantonrechter en zijn Griffier ondertekend.
2. Dit proces-verbaal wordt door de Commissie, wanneer zij het nodig acht, in handen van de Procureur-Generaal gesteld.
3. Het in lid 1 van dit artikel bedoeld proces-verbaal levert, behoudens tegenbewijs, het volledig bewijs op van hetgeen daarin vermeld staat.

Verhoor onder ede of belofte

Artikel 15

1. De getuigen en deskundigen worden in een openbare zitting van de Commissie gehoord.
2. De Commissie kan echter om gewichtige redenen besluiten een verhoor of een gedeelte daarvan niet in het openbaar af te nemen.
3. De leden en plaatsvervangende leden van de Commissie hebben een geheimhoudingsplicht omtrent hetgeen hun tijdens een besloten zitting ter kennis komt.
4. Het proces-verbaal bedoeld in artikel 10 lid 2 het tweede lid van het vorig artikel van een verhoor of een gedeelte van een verhoor of een gedeelte van een verhoor als bedoeld in lid 2 van dit artikel, wordt ter inzage gelegd van de leden van De Nationale Assemblée.

Afzonderlijk verhoor

Artikel 16

1. Voorafgaande aan het verhoor legt een getuige, mits deze de leeftijd van zestien jaar heeft bereikt, in handen van de voorzitter van de Commissie de eed of de belofte af dat hij de gehele waarheid en niets dan de waarheid zal zeggen, tenzij de Commissie besluit het verhoor zonder voorafgaande eed of belofte te doen plaatsvinden.
2. Voorafgaand aan het verhoor legt een deskundige of deskundige in handen van de voorzitter de eed of de belofte af dat hij zijn verslag onpartijdig en naar beste weten zal uitbrengen.
3. Onder de ede of belofte gehoord wordende, zweert (belooft), overeenkomstig zijn godsdienst:
  - a. de getuige "de waarheid en niets dan de waarheid te zullen verklaren";
  - b. de deskundige "zijn verklaring naar eer en geweten, en overeenkomstig zijn beste wetenschap, te zullen uitbrengen".

Artikel 17

1. Iedere getuige of deskundige wordt afzonderlijk gehoord.
2. De getuige legt zijn verklaring af zonder zich van een opstel te mogen bedienen.
3. De Voorzitter van de Commissie is echter bevoegd om wegens bijzondere redenen aan de getuige toe te staan bij het afleggen van zijn verklaring van die geschriften of schriftelijke aantekeningen gebruik te maken, welke hij zal toestaan.

Artikel 18

1. Van het verhoor van de getuige of deskundige maakt de Secretaris proces-verbaal op, bevattende de vermelding van de opgaven, aflegging van de eed of de belofte en de verklaringen of gegeven berichten van de getuigen of deskundigen in haar geheel.
2. Dit proces-verbaal wordt aan iedere getuige of deskundige voorgelezen of ter inzage verstrekt voor het gedeelte, hetwelk hem betreft. Hij mag daarin zodanige veranderingen en aanvullingen laten maken naar zijn goed vinden.
3. De getuige of deskundige moet zijn verklaring alsmede de kanttekeningen, vervolgens elk apart ondertekenen. Indien hij niet kan ondertekenen, wordt dat vermeld in het proces-verbaal.
4. Het proces-verbaal wordt afgesloten en eveneens worden de kanttekeningen ondertekend door de aanwezige leden van de Commissie en de Secretaris.

Artikel 19

1. De commissie kan om gewichtige redenen in verband met de bescherming van de in artikel 7 lid 1 genoemde personen of van een belang, bedoeld in artikel 21, besluiten de aan haar overgelegde bescheiden of gedeelten daarvan niet openbaar te maken.
2. De leden en plaatsvervangende leden van de Commissie hebben een geheimhoudingsplicht met betrekking tot de inhoud van de bescheiden of gedeelten daarvan, die ingevolge een besluit, bedoeld in lid 1 niet openbaar wordt gemaakt.

3. Voor zover de in lid 2 bedoelde bescheiden deel uitmaken van het onderzoeksverslag van de Commissie, wordt deze ter inzage of anderszins ter kennisneming gelegd van de leden. De leden hebben met betrekking tot de inhoud van zodanige bescheiden een geheimhoudingsplicht.

Paragraaf 6.

Dwangmiddelen

Artikel 20

1. Indien een getuige of deskundige weigert de eed of de belofte dan wel een verklaring af te leggen of weigert zijn in artikel 18 lid 3 bedoelde verklaring te ondertekenen, wordt daarvan proces- verbaal opgemaakt, hetwelk de reden van weigering, indien die gegevens zijn, inhoudt en door de aanwezige leden der Commissie en de Secretaris van de Commissie en in het geval, bedoeld in lid van artikel 9, door de bevoegde rechter en zijn Griffier wordt ondertekend.
2. Dit proces- verbaal bezit bewijskracht zoals in artikel 15 lid 3 omschreven. Dit proces- verbaal wordt door de Commissie indien zij dit nodig acht, in handen van de Procureur-Generaal gesteld.
3. De bepalingen van de Veertiende titel van het Surinaams Wetboek van Strafvordering zijn in deze van toepassing.

Artikel 21

1. Indien een getuige of deskundige voor de Commissie is verschenen, maar zonder wettelijke grondslag weigert zijn verklaring af te leggen, kan de bevoegde rechter, op verzoek van de Commissie bevelen dat hij op kosten van de staat in gijzeling zal worden gesteld totdat hij aan zijn verplichting heeft voldaan. Het verzoek wordt ingeleid bij verzoekschrift.
2. De Commissie kan het verzoek indienen zonder bijstand van een advocaat.
3. De Commissie kan de getuige of deskundige in bewaring houden totdat de bevoegde rechter uitspraak heeft gedaan. Zij kan daarbij de ondersteuning van het Openbaar Ministerie inroepen.
4. De bevoegde rechter doet onverwijld, doch uiterlijk binnen drie dagen na ontvangst van het verzoek uitspraak.
5. De de bevoegde rechter wijst een verzoek als bedoeld in dit artikel toe, tenzij:
  - a. de getuige of deskundige een wettelijke grond tot weigering heeft of
  - b. de Commissie in redelijkheid niet tot haar oordeel kan komen dat de gijzeling nodig is voor de vervulling van haar taak.
6. De uitspraak van de bevoegde rechter is uitvoerbaar bij voorbaad.
7. Gedurende de bewaring en gijzeling kan de getuige of deskundige een advocaat in de hand nemen. De advocaat heeft vrije toegang tot de getuige of deskundige, kan hem alleen spreken en met hem brieven wisselen zonder dat de inhoud door anderen wordt kennisgenomen, één en ander onder het vereiste toezicht en met inachtneming van de huishoudelijke reglementen.
8. De gijzeling kan ten hoogste dertig dagen duren. De bevoegde rechter beëindigt ambtshalve, op verzoek van de Commissie of op verzoek van de getuige of deskundige

de gijzeling indien voortzetting ervan naar oordeel niet meer door het belang dat met de toepassing van de gijzeling werd gediend, wordt gerechtvaardigd, of hem blijkt dat de getuige of deskundige een wettige grond tot weigering heeft.

Paragraaf 7.

Gronden voor verschoning

Artikel 22

1. De uitspraken, door de leden van colleges bij de behandeling van zaken ter vergadering geuit, hebben beraadslagingen en mogen, voor zover bij de wet een verplichting tot geheimhouding is opgelegd, nimmer een onderwerp van verhoor of ondervraging uitmaken.
2. De verschoning van verplichte geheimhouding door burgerlijke ambtenaren of militairen, moet evenzo worden aangenomen indien zij berust op het beweren dat de verlangende openbaarmaking wordt geoordeeld in strijd te zijn met het belang van de Republiek Suriname of op de stellige last van hun meerderen, dezelfde grond van verschoning aanduide.
3. De Nationale Assemblée kan echter op het verslag van de Commissie van Onderzoek, verlangen, dat gegrondheid der ingebrachte schorsing door betrokken Minister onder wie betrokken ambtenaar of militair behoort, nader wordt bevestigd.

Artikel 23

De betrokken Minister of Raad van Ministers bewilligt op schriftelijk verzoek van de Commissie de inzage van stukken die op zijn Ministerie respectievelijk bij de Raad van Ministers voorhanden zijn, wanneer de Minister respectievelijk de Raad van Ministers mocht oordelen dat de inzage geschieden kan zonder schade voor de belangen van de Republiek Suriname.

Artikel 24

Bij de toepassing der bepalingen, in de voorgaande artikelen en in artikel 25 vervat, op leden van bij resolutie of ministeriële beschikking ingestelde colleges van Staat of andere ambtenaren, wier werkring hen niet rechtstreeks onder enig Ministerie rangschikt, zal de machtiging tot of weigering van of kennisneming anderszins van bescheiden, of verklaring van strijdige Staatsbelang, of de bevestiging als bedoeld in artikel 22 lid 3, worden gegeven door de Minister of onder Ministers.

Artikel 25

1. Met betrekking tot de behandeling van zaken ter vergadering van de Raad van Ministers en de op grond daarvan plaatsgehad hebbende beraadslaging zal de Raad van Ministers op verzoek van de Commissie, Ministers en onder Ministers, gewezen Ministers en onder Ministers ontheffing van geheimhoudingsplicht verlenen over de in de Raad van Ministers gevallen beslissingen en de gronden waarop deze rusten.
2. De President van de Republiek Suriname kan, indien hij van oordeel is dat de in het vorig lid gevraagde ontheffing van geheimhoudingsplicht, in strijd zou zijn met het belang van de Republiek Suriname, de Commissie, met vermelding van gronden, verzoeken de gewenste inlichtingen niet in het openbaar te doen verstrekken.

Proces-verbaal dient niet als bewijs

Artikel 26

Behalve de gevallen voorzien in artikel 259 van het Surinaams Wetboek van Strafrecht en in artikel 20 lid 3 van deze wet kunnen processen-verbaal door de Commissie van onderzoek, krachtens de bepalingen van deze wet door de bevoegde rechter opgemaakt, nimmer als bewijs doen gelden.

Valse verklaringen

Artikel 27

1. Getuigen en of deskundigen, die in hun onder ede of belofte afgelegde verklaringen feiten hebben vervalst, of tegen de waarheid hebben voorgedragen, worden gestraft met straffen tegen valse getuigenis in burgerlijke zaken bij het Wetboek van Strafrecht over omkoping van getuigen zijn gegeven.
2. Het proces-verbaal van gehouden getuigenverhoor bezit bewijskracht als omschreven in artikel 12 lid 3.

Beroep

Artikel 28

Indien getuigen of deskundigen na het onderzoek van de enquêtecommissie het niet eens zijn met het besluit van de Commissie, kunnen zij binnen zeven dagen na betekening van het besluit aan de getuigen of deskundigen herziening van het besluit worden gevraagd aan De Nationale Assemblée.

Paragraaf 8.

De beëindiging van een parlementaire enquête

Artikel

29

De Commissie legt haar bevindingen vast in een openbaar rapport dat zij aan De Nationale Assemblée aanbiedt.

Artikel 30

1. Nadat de Commissie aan De Nationale Assemblée verantwoording over haar werkzaamheden heeft afgelegd, beëindigt De Nationale Assemblée de parlementaire enquête.
2. De Nationale Assemblée kan besluiten een parlementaire enquête voortijdig te beëindigen.
3. De Voorzitter doet van het besluit tot beëindiging van de parlementaire enquête mededeling in het Staatsblad van de Republiek Suriname.

Artikel

31

De documenten die onder de Commissie berusten, gaan met ingang van de dag waarop de parlementaire enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd van rechtswege over op De Nationale Assemblée.

Artikel 32

1. Onverminderd het bepaalde in artikel 8 lid 3, heeft niemand tot op de dag waarop de Commissie haar rapport aanbiedt aan De Nationale Assemblée recht op inzage in documenten die onder de Commissie berusten.
2. Leden van De Nationale Assemblée hebben, met ingang van de dag na de dag waarop de Commissie haar rapport aan De Nationale Assemblée aanbiedt inzage in de documenten die op vordering van de Commissie aan haar zijn overgelegd.

Paragraaf 9.

Straf- en slotbepalingen

Artikel 33

1. Degene die niet voldoet aan een vordering van de Commissie tot het hebben van inzage in of het nemen van of het op andere wijze kennisnemen van documenten, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.
2. Degene die opzettelijk niet voldoet aan een vordering van de Commissie tot het verstrekken van schriftelijke inlichtingen, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie.
3. Degene die de Commissie of door haar aangewezen personen belet, belemmert of verhindert een plaats te betreden, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste een jaar of geldboete van de derde categorie

Artikel 34

Degene die door de Commissie als getuige, als deskundige of als tolk wordt opgeroepen, opzettelijk daaraan niet voldoet, wordt gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste zes maanden en geldboete van de derde categorie, hetzij met één van beide straffen.

Artikel 35

De feiten strafbaar gesteld in artikel 25 zijn misdrijven en de feiten strafbaar gesteld in artikel 26 zijn overtredingen.

Evaluatiebepaling

Artikel 36

De evaluatie van deze wet geschiedt 5 jaar na de inwerkingtreding van de wet door de assemblée, voornoemde evaluatie geschiedt eerst schriftelijk door de assemblée en wordt daarna samen met de regering in het parlement besproken.

Citeertitel en inwerkingtreding

Artikel 37

1. Deze wet wordt aangehaald als: Wet Enquêterecht Nationale Assemblée.
2. Zij wordt in het Staatsblad van de Republiek Suriname afgekondigd.
3. Zij treedt in werking op een nader door de President te bepalen tijdstip.
4. De Minister van Binnenlandse Zaken en de Minister van Justitie en Politie zijn belast met de uitvoering van deze wet.

Gegeven te Paramaribo, de .....,

DESIRÉ D. BOUTERSE

WET van.....,
ter uitvoering van artikel 79 van de Grondwet
houdende regels inzake de uitoefening van
het enquêterecht door De Nationale Assemblée
(Wet Enquêterecht Nationale Assemblée)

MEMORIE VAN TOELICHTING

ALGEMEEN

Grondslag recht van onderzoek (enquête)

Artikel 79 van de Grondwet kent aan De Nationale Assemblée het recht van onderzoek toe. Deze bepaling omvat de bevoegdheid van De Nationale Assemblée om maatschappelijke vraagstukken te mogen onderzoeken. In de Grondwet is ten aanzien hiervan verder geen regeling gegeven, maar bevat in artikel 79 een expliciete opdracht om het recht van onderzoek bij wet te regelen. In de Wet van 12 augustus 1959 tot regeling van het recht van onderzoek (enquête) (G.B. 1959 no.67) is ter uitvoering van artikel 79 van de Staatsregeling van Suriname een regeling gegeven van de uitoefening van het enquêterecht. Deze wet is door de toenmalige volksvertegenwoordiging van Suriname (Staten van Suriname) nimmer gebruik van gemaakt.

Het belang van het verkrijgen van informatie in het kader van de uitoefening van haar controlerende taak benadrukt het belang tot regeling van het parlementair enquêterecht. Gelet op de grondslag van de de Wet van 12 augustus 1959 tot regeling van het recht van onderzoek (enquête) (G.B. 1959 no.67) en de verouderde bepalingen daarin, is een nieuwe regeling van het recht van onderzoek (enquête) van De Nationale Assemblée op zijn plaats. Vele in de Wet van 12 augustus 1959 tot regeling van het recht van onderzoek (enquête) geregelde aspecten zijn leidraad voor deze nieuwe regeling van het parlementair enquêterecht.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Definities

Artikel 1.

In artikel 1 zijn de definities van enkele begrippen opgenomen. Volstaan kan worden te vermelden dat de definities zijn opgenomen voor een beter begrip van de gehanteerde termen.

Parlementaire enquête

Artikel 2 t/m 6.

Op grond van deze wet wordt een parlementaire enquête worden gehouden door de hoogste volksvertegenwoordiging. Dat deze bevoegdheid slechts aan De Nationale Assemblée toekomt, vloeit voort uit artikel 79 van de Grondwet.

Over de instelling van een parlementaire enquête beslist een (gewone) meerderheid van De Nationale Assemblée (artikel 2 lid 1). Een meerderheidsvereiste is gelet op het grote politieke belang van een parlementaire enquête en de mogelijke toepassing van machtsmiddelen tegen burgers, gerechtvaardigd. Het initiatief kan, zoo ook met betrekking tot de indiening van een initiatiefwet (artikel 78 GW) uitgaan van één lid van De Nationale Assemblée (artikel 2 lid 1). Dit betekent dat één lid van De Nationale Assemblée kan voorstellen een parlementaire enquête te houden. De Nationale Assemblée zal daaromtrent een beslissing moeten nemen.

In artikel 2 lid 2 is aangegeven dat het besluit tot de instelling van een parlementaire enquête een omschrijving moet bevatten van het onderwerp waarop het onderzoek betrekking heeft. Het onderwerp van de parlementaire enquête is van groot belang, omdat de uitoefening van bevoegdheden van een enquêtecommissie (Commissie) alleen daarop betrekking hebben.

Alhoewel gesteld kan worden dat de bevoegdheid van De Nationale Assemblée om de omschrijving van het onderwerp vast te stellen al impliceert dat deze omschrijving ook gewijzigd kan worden is voor de duidelijkheid in artikel 2 lid 3 bepaald dat De Nationale Assemblée de omschrijving van het onderwerp kan wijzigen. Een reden voor een wijziging van het onderwerp kan zijn een betere omlijning of afbakening van het onderwerp die later noodzakelijk blijkt te zijn.

Artikel 2 lid 3

Het besluit tot het instellen van een parlementaire enquête wordt geplaatst in het Staatsblad van de Republiek Suriname. De afkondiging is van belang, niet alleen vanwege het belang dat de samenleving van het onderzoek kennis moet dragen, maar is ook het moment voor de bevoegdheidsuitoefening door de Commissie. Het is met ingang van die dag dat de Commissie haar wettelijke bevoegdheden kan uitoefenen. De parlementaire enquête eindigt met ingang van de dag waarop De Nationale Assemblée deze beëindigt (artikel 29). Tot die dag kan de Commissie haar wettelijke bevoegdheden uitoefenen.

Artikelen 3 en 4.

In artikel 79 van de Grondwet waarin het recht van enquête (onderzoek) aan De Nationale Assemblée wordt toegekend is eveneens aangegeven dat het recht van enquête wordt geregeld bij wet. Dit betekent dat de wet kan bepalen hoe het recht van enquête wordt uitgeoefend. Er is gekozen om de onderzoeksbevoegdheden toe te kennen aan een Commissie van De Nationale Assemblée dit conform artikel 3. Het besluit tot het instellen van een parlementaire enquête en de commissie belast met de uitvoering van het enquête onderzoek, komt uiteraard wel toe aan De Nationale Assemblée als geheel. De Commissie die de parlementaire enquête uitvoert kan dus een specifiek daarvoor in te stellen Commissie betreffen, dan wel een bestaande Commissie (bijvoorbeeld een vaste commissie

Artikel 3 lid 2 regelt de samenstelling van de Commissie. Het enige wettelijke vereiste voor het lidmaatschap van de Commissie is, dat de commissieleden lid dienen te zijn van De Nationale Assemblée. In het wetsvoorstel is expliciet bepaald dat de Commissie uit leden van De Nationale Assemblée moet bestaan (artikel 3 lid 2). Dit betekent dat uitsluitend leden van De Nationale Assemblée zitting kunnen nemen in de Commissie. Omdat alle leden van DNA, lid dienen te zijn van De Nationale Assemblée, geldt deze vereiste dus ook voor de voorzitter. Het wordt eveneens aan De Nationale Assemblée overgelaten de voorzitter zelf te benoemen. Bij de aanstelling van de Commissie wordt de voorzitter gelijk aangewezen (artikel 3 lid 2). Dit betekent dat in het besluit een parlementaire enquête te houden eveneens de voorzitter van de Commissie wordt aangewezen.

artikel 4

Ten aanzien van het lidmaatschap van de Commissie is geregeld dat het lidmaatschap eindigt indien het lidmaatschap van De Nationale Assemblée van het desbetreffende lid eindigt, (artikel 4 lid 1 onder a). Gelet op het feit dat de leden van de Commissie lid moeten zijn van De Nationale Assemblée is dit vanzelfsprekend. De Commissie mag niet bestaan ook uit niet leden. Het lidmaatschap van de Commissie eindigt voorts als de parlementaire enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd, als het commissielid als getuige of deskundige door de Commissie wordt gehoord, dan wel als het lid door De Nationale Assemblée van zijn hoedanigheid als commissielid wordt ontslagen conform artikel 4 de leden b tot en met d).

Artikelen 5 tot en 6.

In de artikelen 5 en 6 worden aan de Commissie tal van bevoegdheden toegekend die van belang zijn voor de uitvoering van haar taken. Tegenover deze wettelijke bevoegdheden staat een verplichting tot medewerking van degenen ten opzichte van wie de Commissie haar bevoegdheden kan uitoefenen. De bevoegdheden van de Commissie kunnen dus worden geëffectueerd via de verplichting tot medewerking. Deze verplichting is opgenomen in artikel 7. Op grond daarvan zijn de in dit artikel omschreven categorie personen verplicht medewerking te verlenen aan het onderzoek. Ten slotte bevat het wetsvoorstel het dwangmiddel van gijzeling (artikel 20) met het doel dat de verlangde medewerking alsnog wordt verstrekt en is in een aantal gevallen niet-medewerking aan de enquête strafrechtelijk gesanctioneerd (artikel 33).

De Nationale Assemblée en de Commissie dienen een ruime armslag te hebben om een parlementaire enquête in te richten. Maar ook een parlementaire enquête kent zijn grenzen. In de eerste plaats wordt door De Nationale Assemblée bij de instelling van de Commissie het onderwerp vastgesteld waarop de parlementaire enquête betrekking zal hebben. De Commissie zal bij de enquête niet buiten deze omschrijving mogen treden. Daarnaast geldt voor de Commissie het zogenaamde evenredigheidsbeginsel: de Commissie kan de haar bij deze wet verleende bevoegdheden uitsluitend uitoefenen voor zover dat naar het redelijke oordeel van de Commissie voor de vervulling van haar taak nodig is.

Het besluit van De Nationale Assemblée tot het houden van een parlementaire enquête omvat eveneens een omschrijving van het onderwerp waarop de enquête betrekking zal hebben (artikel 2 lid 2). Benadrukt dient te worden dat de Commissie uitsluitend binnen deze omschrijving van het onderwerp van haar bevoegdheden gebruik kan maken. Treedt de Commissie buiten dat kader, dan zijn derden niet verplicht tot medewerking. Voor de omvang van de verplichtingen van personen ten opzichte van de Commissie, is de omschrijving van het onderwerp dus van groot belang. Essentieel daarbij is dat de Commissie een eigen beoordelingsruimte heeft om te bepalen of de uitoefening van een bevoegdheid in een concreet geval binnen de omschrijving van het onderwerp valt. De uitoefening van de bevoegdheid zal in redelijkheid dienen te passen binnen deze omschrijving.

Artikel 5 lid 2

De Commissie mag haar bevoegdheden alleen uitoefenen indien dit naar het redelijk oordeel van de Commissie voor de vervulling van haar taak nodig is. Dit wordt wel aangeduid als het evenredigheidsbeginsel. Het beginsel is in de wet neergelegd in artikel 5 lid 2. Het houdt ook in dat de Commissie van haar bevoegdheden op de voor derden minst belastende wijze gebruik dient te maken en niet naar willekeur handelt. In de praktijk zal het niet altijd mogelijk zijn scherpe grenzen te trekken of richtlijnen te geven over wat een redelijke bevoegdheidsuitoefening is. Door te bepalen dat de bevoegdheden “naar het redelijke oordeel van de Commissie” in plaats van “redelijkerwijs” voor de vervulling van haar taak noodzakelijk dient te zijn, wordt een subjectief element ingebracht. Dit heeft als consequentie dat een rechter die heeft te oordelen over de toepassing van dwangmiddelen of strafrechtelijke vervolging marginaal zal moeten toetsen of het voor de parlementaire enquête noodzakelijk is dat de Commissie een bepaalde bevoegdheid uitoefent. Dit is passend in de verhouding tussen volksvertegenwoordiging en rechter.

(artikel 5 lid 1)

De Commissie kan haar bevoegdheden alleen uitoefenen tijdens de periode van de parlementaire enquête (artikel 5 lid 1). Deze periode vangt aan na de dag van de publicatie van het besluit tot instelling van de parlementaire enquête in het Staatsblad van de Republiek Suriname. De termijn eindigt met ingang van de datum waarop de parlementaire enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd. De parlementaire enquête wordt beëindigd nadat de Commissie over haar werkzaamheden verantwoording heeft afgelegd aan De Nationale Assemblée (artikel 29 lid 1). Ook bestaat de mogelijkheid dat De Nationale Assemblée een enquête voortijdig kan beëindigen

(artikel 29 lid 2). Artikel 5 lid 3, ervan uitgaande dat voor het onderzoek van de enquête Commissie deskundigheid nodig is om getuigen en deskundigen te horen. De Commissie heeft de bevoegdheid om die deskundige te raadplegen, omdat ervan uit gegaan wordt dat de leden van de Commissie zelfs geen gedragsdeskundige zijn.

In de wet is eveneens de voorziening opgenomen om te voorkomen dat een parlementaire enquête wegens een reguliere beëindiging van de zittingstermijn van De Nationale Assemblée beëindigd moet worden. De Commissie heeft derhalve ook bij het verstrijken van de zittingstermijn in principe mandaat om haar werkzaamheden voort te zetten. Dit is uit het oogpunt van continuïteit zeer gewenst. Het beëindigen van de zittingsduur kan wel aanleiding zijn om de samenstelling van de Commissie te wijzigen. In de wet is uitgegaan dat gewezen leden van De Nationale Assemblée geen zitting mogen hebben in de Commissie (de Commissie bestaat uit leden van De Nationale Assemblée). De nieuw gekozen Nationale Assemblée zal nieuwe leden moeten benoemen binnen de Commissie. Uiteraard kan De Nationale Assemblée in dit geval er altijd toe besluiten om een lopende enquête te beëindigen voordat de reguliere zittingstermijn van De Nationale Assemblée eindigt.

vorderen van schriftelijke inlichtingen en kennis neming van documenten

artikel 6 lid 1

In artikel 6 lid 1 is de bevoegdheid van de Commissie schriftelijke inlichtingen te vorderen neergelegd. Het gaat hier om inlichtingen die nog niet in een reeds bestaand document zijn vastgelegd. Wenst de Commissie informatie die reeds op enigerlei wijze is vastgelegd, dan is artikel 6 lid 2 van toepassing. De bevoegdheid omvat uitsluitend het verkrijgen van feitelijke informatie. De Commissie kan dus bijvoorbeeld personen niet verplichten tot het geven van een advies. In een specifiek oogmerk op te stellen schriftelijk document zal informatie echter over het algemeen toegankelijker en meer gestructureerd bij een gebracht kunnen worden dan bij een mondelinge verhoor. Hierdoor kan de Commissie een beter inzicht en overzicht krijgen van feiten of gebeurtenissen. Dit komt de informatievergaring door de Commissie ten goede. Bij het verstrekken van schriftelijke inlichtingen kan bijvoorbeeld worden gedacht aan een document waarin feiten of documenten in onderling verband worden gebracht. Het niet voldoen aan een vordering van de Commissie om schriftelijke inlichtingen te verstrekken is strafbaar gesteld in het voorgestelde artikel 34 lid 2. Door deze bevoegdheid schriftelijke inlichtingen te vorderen wordt de bevoegdheid personen te horen niet ongedaan gemaakt. Bepaalde informatie leent zich echter beter voor een schriftelijke neerlegging, dan voor een mondelinge vertaling. Te denken valt bijvoorbeeld aan het geven van een inzicht in de kosten die bepaalde handelingen in een aantal jaren met zich hebben meegebracht. Beide bevoegdheden zullen derhalve naast en in aanvulling op elkaar uitgeoefend kunnen worden. Daarbij is ook denkbaar, dat getuigen bij een verhoor gevraagd zullen worden eerder verstrekte schriftelijke informatie van een mondelinge toelichting te voorzien.

Artikel 6 lid 2

De eerste fase van de parlementaire enquête waarbij ook personen van buiten betrokken worden betreft in het algemeen het verzamelen van schriftelijk materiaal dat op de parlementaire enquête

betrekking heeft. Dit betreft zowel informatie van binnen de overheid, als informatie van daarbuiten. De bevoegdheid kennis te nemen van documenten is neergelegd in artikel 6 lid 2. Deze bepaling verschaft aan de Commissie de bevoegdheid inzage in, afschrift van of kennisneming op andere wijze van documenten te vorderen. De vordering tot kennisneming van documenten kan dus in beginsel tot een ieder worden gericht, ook indien het documenten betreft die aan een ander toebehoren. Men is echter uitsluitend gehouden de documenten te verstrekken waarover men zelf beschikt.

Verplichting tot medewerking

Artikel 7.

De Commissie moet de bevoegdheden waarover zij beschikt, in de praktijk kunnen uitoefenen. In artikel 12 is daarom aan een ieder de verplichting tot medewerking aan de parlementaire enquête opgenomen. De verplichting houdt in dat personen die daartoe gevraagd worden verplicht zijn desgevraagd schriftelijke informatie aan de Commissie te verstrekken, inzage of afschrift te geven van documenten, plaatsen te laten betreden en als getuige of deskundige te verschijnen en aldaar te antwoorden op de gestelde vragen (artikel 12 lid 1). Dit geldt uiteraard voor zover het uitoefenen van de bevoegdheid nodig is voor de taakvervulling van de Commissie en de derde zich niet kan beroepen op een verschoningsgrond. Het niet verlenen van medewerking aan de parlementaire enquête is ingevolge de artikelen 34 en 35 strafbaar.

Artikel 8. Toepassing van het Strafrecht

In dit artikel is de toepassing van het strafrecht geregeld. Er is gekozen voor de toepassing van het strafrecht als sanctie, omdat hiermee wordt beoogd dat wettelijk is vastgesteld dat informatie verschaffen aan de commissie van eminent belang is voor het uitvoeren van de werkzaamheden van de Commissie. En dat verzuim hiervan een strafbaar feit is en dus middels strafrechtelijke sancties afgestraft dient te worden.

Artikel 9 t/m 19. Verhoor van getuigen en deskundigen

Artikel 9.

Dit artikel geeft de wijze waarop de commissie de getuigen of deskundigen kan oproepen. Bepaalde getuigen of deskundigen zullen zich vrijwillig melden en anderen zullen gehoor geven aan een schriftelijke oproeping van de commissie, echter zijn er getuigen of deskundigen die hieraan geen gehoor zullen geven die zullen in dat geval per dagvaarding opgeroepen worden. Dagvaardden zal in casu per deurwaarder exploit plaats vinden.

Artikel 10.

Dit artikel bepaalt de wijze waarop het verhoor van getuigen of deskundigen zal plaats vinden door de Commissie. Omdat het hier gaat om een aangelegenheid van de commissie zal de wijze waarop het verhoor dient plaats te vinden zelf door de Commissie bepaald worden.

Artikel 11.

In dit artikel is opgenomen hoe wordt omgegaan met een situatie waarbij de getuige of deskundige niet is verschenen na een oproep van de Commissie. Het kan zijn dat getuigen of deskundige om bijzondere reden niet is verschenen dit kan zijn wegens ziekte of een ander wettig beletsel, de wet geeft echter niet aan wat een wettig beletsel is. Ervan uitgaande dat de Commissie per geval zal bepalen wat moet worden verstaan onder een wettig beletsel. In voornoemde gevallen zal de commissie zich begeven naar de woning of verblijfplaats van de niet verschenen getuige of deskundige.

Artikel 12.

In dit artikel is bepaald dat de Commissie bij niet verschijnen van getuige of deskundige als bedoeld in het vorig artikel de Commissie de bevoegde rechter eerste een verzoek doet om getuige of deskundige in zijn woning te horen. Met de achter liggende gedachte dat elke mens ongeacht het recht op privacy heeft en dat de Commissie niet onbevoegd de woning van de getuige of deskundige betreedt. Dit om te voorkomen dat het recht op privacy van een getuige of deskundige geschonden wordt. De bevoegde rechter zal in dit geval het proces- verbaal ook ondertekenen, mede met zijn Griffier. Voornoemd proces-verbaal heeft dezelfde kracht als het proces-verbaal van de Commissie van onderzoek. De artikelen 11 en 12 van deze wet geven aan dat indien een getuige of deskundige weigert te verschijnen bij voor de Commissie, kan de Commissie medebrenging gelasten door tussenkomst van de Procureur-Generaal. Dit is een dwangmiddel om de getuigen of deskundigen toch voor de Commissie te doen verschijnen. Dit recht kan door de Commissie worden gebruikt DNA het hoogste orgaan is van de Staat.

Artikel 13.

In dit artikel is aangegeven dat het verhoor van getuigen en deskundigen in een openbare zitting plaats vindt, echter zijn er uitzonderingsgevallen en in die gevallen beslist de Commissie om het verhoor of gedeelten ervan achter gesloten deuren af te nemen. De achter liggende gedachte is dat er bij het verhoor gevoelige informatie verstrekt kan worden die voor ophef binnen de maatschappij kan zorgen. Het geheimhoudingsplicht van de leden van de commissie is van eminent belang, omdat dit het verloop van het onderzoek kan stagneren indien het geheimhoudingsplicht niet wettelijk geregeld is. De overige leden van de assemblée hebben eveneens inzage in het proces-verbaal als bedoeld in artikel 13 lid 2. Dit moet geplaatst worden in het kader dat ook zij recht hebben op de verkregen informatie tijdens het verhoor.

Artikel 14.

De achterliggende gedachte van dit artikel dat een getuige of deskundige die de leeftijd van zestien jaren nog niet heeft bereik minderjarig is. In de andere gevallen als onnozelheid, krankzinnigheid of razenij onder curatele is gesteld of met betrekking tot die zaken in verzekerde bewaring bevindt zal de het verhoor onder ede of belofte plaatshebben.

Artikel 15.

De gedachten gang dat een getuigen of deskundigen afzonderlijk gehoord wordt is dat voornoemde personen beïnvloed kunnen worden of dat niet de juiste informatie wordt gegeven aan de commissie. getuigen of deskundigen mogen geen opstel bij zich hebben tijdens het verhoor, dit om te voorkomen dat de informatie niet zelf van de verdachte komt maar hem is toegonden. Een getuige of deskundige die de waarheid spreekt heeft bij wijze van spreken geen opstel nodig. Echter zijn er ook hier uitzonderingen, zo kan het zijn dat een getuige of deskundige vergeetachtig is. Een opstel is een informatie dragend instrument dat zowel van papier kan zijn als digitaal.

Artikel 16.

In dit artikel is geeft de vereisten van de inhoud van het proces-verbaal aan. Het is van belang dat wettelijk vaststaat wat er in het proces- verbaal van de commissie van onderzoek vermeld is.

Artikel 17.

De gedachten gang dat getuigen en deskundigen afzonderlijk gehoord worden is dat getuigen of deskundigen (politiek) beïnvloed kunnen worden en niet de juiste gegevens aan de Commissie verstrekken. Getuigen en deskundigen mogen geen opstel bij zich hebben, dit om te voorkomen dat de opstel met informatie niet zelf van de getuige of deskundige komt. Een getuige of deskundige die de waarheid spreekt, heeft geen opstel nodig. Echter zijn er op voornoemde stelling uitzonderingen mogelijk, omdat een getuige of deskundige vergeetachtig kan zijn en dus de feiten niet kan onthouden.

Artikel 18.

Er kunnen zich gevallen voortdoen waarbij een getuige of deskundige weigert de eed of de belofte dan wel een verklaring af te leggen om haar moverende redenen. Ook in die gevallen is voorzien in dit artikel. Het proces- verbaal als omschreven in artikel 12 lid 3 heeft bewijskracht dat wil zeggen dat het proces- verbaal als bewijsmiddel kan dienen. Indien de commissie het nodig acht kan zij het Proces- verbaal aan de Procureur- Generaal overhandigen.

Artikel 19.

In verband met de bescherming van de genoemde personen in artikel 5 lid 1 van deze wet is het raadzaam dat niet alle informatie verkregen uit het onderzoek openbaar wordt gemaakt. Dit heeft betrekking op het bewerkstelligen van een vlot verloop van het onderzoek. Door alle informatie uit het onderzoek openbaar te maken kunnen getuigen of deskundigen die nog gehoord moeten worden of belanghebbende in het onderzoek, het onderzoek te proberen te traineren. Eveneens is voor het vlot verloop van het onderzoek het geheimhoudingsplicht van de Commissie van eminent belang.

Artikelen 20 en 21. Dwangmiddelen

Artikel 20. Er kunnen zich gevallen voortdoen waarbij een getuige of deskundige weigert de eed of de belofte dan wel een verklaring af te leggen om haar moverende redenen. Ook in die gevallen is voorzien in dit artikel. Het proces- verbaal als omschreven in artikel 12 lid 3 heeft

bewijskracht dat wil zeggen dat het proces- verbaal als bewijsmiddel kan dienen. Indien de commissie het nodig acht kan zij het Proces- verbaal aan de Procureur- Generaal overhandigen.

Artikel 21. In lid 1 van dit artikel is bepaalde uitzonderlijke gevallen is de gijzeling van weigerachtige getuigen of deskundigen nodig. Het is van belang dat de mogelijkheid van gijzeling een preventieve uit gaat. Lid 2 geeft aan dat voor het verzoek aan de bevoegde rechter voor gijzeling, geen bijstand van een advocaat nodig. Getuigen of deskundigen kunnen conform lid 3 door tussenkomst van het O.M. in bewaring worden gehouden totdat de bevoegde rechter een uitspraak heeft gedaan. De tussenkomst van de bevoegde rechter is van belang wil de commissie niet verweten worden van onrechtmatig handelen. Het in lid 4 gegeven termijn waarbinnen de bevoegde rechter uitspraak doet is wettelijk vastgesteld, dit zodat er geen onzekerheid heerst over het termijn. Conform lid 5 kan het verzoek alleen worden toegestaan indien de getuige of deskundige een wettelijke grondslag heeft tot weigering, die grondslag zal door de rechter bepaald moeten worden. De gijzeling kan alleen worden toegestaan als de commissie zonder de gijzeling haar werkzaamheden niet kan vervullen. Om te voorkomen dat gijzeling niet plaatsvindt omdat er hoger beroep is getekend tegen het vonnis, is de uitspraak van de bevoegde rechter uitvoerbaar bij voorbaad. Iedere verdachte heeft om het zo te noemen recht op een advocaat. Ook in dit artikel is opgenomen dat een getuige of deskundige gedurende de bewaring of gijzeling recht op een advocaat om zijn belangen te behartigen. De getuige of deskundige kan niet zonder een vastgesteld termijn in gijzeling blijven, daarom is in dit artikel bepaald dat de gijzeling niet meer dan dertig dagen kan duren. Incasu beeëndigt de bevoegde rechter ambtshalve het verzoek.

22 t/m 25 Gronden voor verschoning

Artikel 22.

De betrokken Minister bewilligt het schriftelijk verzoek van de commissie in met betrekking tot de inzage van stukken die voor handen zijn, dit wordt echter niet alleen bepaald door de desbetreffende minister maar door de Raad van Ministers waar hij deel van uit maakt. Voornoemde is van toepassing indien er geen schade berokkkend wordt aan de belangen van de Republiek Suriname. Indien de belangen van een ambtenaar niet rechtstreeks vallen onder enige Ministerie geschiedt de machtiging tot weigering op een andere wijze.

Artikel 23.

Ontheffing van de geheimhoudingsplicht is in bepaalde gevallen van toepassing. Indien de ontheffing van de geheimhoudingsplicht in strijd zou zijn met het belang van de Republiek Suriname kan de President de Commissie verzoeken, met vermelding van gronden, de gewenste inlichting achter gesloten deuren te doen plaatsvinden.

Artikel 24 en 25.

De mogelijkheid om getuige of deskundige te horen die verblijf houden buiten Suriname moet ook bestaan. Conform dit artikel moet zij de vragen ter hand stellen aan de President casu quo de betrokken Minister in casu de Minister van Buitenlandse zaken die er werk van zal maken dat de vragen beantwoord worden.

Artikel 26.

Gevallen waarbij het proces- verbaal niet als bewijs kan dienen

Dit artikel geeft de gevallen aan waarbij het proces- verbaal van de commissie nimmer als bewijs kan gelden. In deze wet is ook opgenomen wanneer het proces- verbaal van de commissie wel als bewijs kan dienen, dus is het van belang dat de gevallen waarbij het niet kan ook in een artikel worden opgenomen.

Artikel 27.

Afleggen van valse verklaringen

Om te voorkomen dat getuigen of deskundigen die onder ede of belofte zij er werk van maken om valse verklaringen af te leggen is het van belang dit gedrag af te straffen met behulp van het Strafrecht. Dit proces- verbaal bezit bewijskracht, dus is het niet verwachtbaar dat er valse verklaringen in worden opgenomen.

Artikel 28. Beroep

Rechtsbescherming is in deze wet ook van belang. De Nationale Assemblée is de hoogste college van staat, dus is ervoor gekozen dat getuigen of deskundigen die het niet eens zijn met het besluit van de enquêtecommissie binnen zeven dagen in beroep kunnen gaan bij De Nationale Assemblée voor herziening van het besluit.

Artikel 29 t/m 32. Beëindiging van parlementaire enquête

De bevoegdheden van de Commissie eindigen bij de beëindiging van de zittingsduur van de assemblée, dit is begrijpelijk omdat er dan een nieuwe assemblée gekozen wordt en niet alle leden van de assemblée wederom zitting zullen nemen in de assemblée. Voor een vlot verloop van het onderzoek zal de nieuwe gekozen assemblée gebruik maken van verrichte werkzaamheden volledig of gedeeltelijk.

In artikel 5 lid 1 is neergelegd dat de Commissie haar bevoegdheden kan uitoefenen tot dat de parlementaire enquête door De Nationale Assemblée wordt beëindigd. In het normale geval zal het zijn nadat de Commissie aan De Nationale Assemblée haar rapport heeft aangeboden (artikel 29) en daarover verantwoording is afgelegd (artikel 30 lid 1). De mogelijkheid tot het uitoefenen van haar bevoegdheden eindigt dus niet met de aanbidding van het rapport aan De Nationale Assemblée. Niet uitgesloten mag worden dat De Nationale Assemblée tot de conclusie komt dat de Commissie nog nader onderzoek dient te verrichten.

Na beëindiging van haar werkzaamheden wordt door de Commissie een rapport opgesteld die aan De Nationale Assemblée wordt aangeboden (artikel 30). Het rapport van de Commissie vormt een belangrijk onderdeel van de parlementaire enquête, dat een regeling daarvan in de wet noodzakelijk maakt. Voor het overige wordt ten aanzien van het rapport aan de Commissie overgelaten.

Voor het parlementaire proces geldt in het algemeen dat dit zoveel mogelijk in de openbaarheid en op transparante wijze plaatsvindt. Deze beginselen dienen ook voor de parlementaire enquête te gelden. De Commissie dient immers gecontroleerd te kunnen worden, zowel door De Nationale Assemblée zelf, als door de samenleving.

De leden van De Nationale Assemblée die geen zitting hebben in de Commissie dienen in staat gesteld te worden om de uitkomsten van het onderzoek van de Commissie te beoordelen, ook aan de hand van de vertrouwelijke stukken. De overige leden dienen daarom na de aanbieding van het rapport aan De Nationale Assemblée inzage te kunnen hebben in alle stukken die de Commissie voor haar onderzoek heeft gebruikt (artikel 32). Op grond van artikel 32 heeft elk lid van De Nationale Assemblée met ingang van de dag waarop de Commissie haar rapport aan De Nationale Assemblée aanbiedt recht op inzage in de documenten die aan de Commissie zijn overgelegd. Ten aanzien van de vertrouwelijke stukken geldt dat de leden van De Nationale Assemblée verplicht zijn om over de inhoud van deze documenten geheimhouding te bewaren (artikel 32 lid 3).

Artikel 33 t/m 35 Straf – en slotbepalingen

In de artikelen 33 en 34 zijn er in het kader van de handhaving van deze wet een vijftal delicten opgenomen. Het betreft het niet voldoet aan een vordering van de Commissie tot het hebben van inzage in of het nemen van of het op andere wijze kennisnemen van documenten (artikel 33 lid 1), het niet voldoen aan een vordering van de Commissie tot het verstrekken van schriftelijke inlichtingen (artikel 33 lid 2) en het beletten of verhinderen van door de Commissie aangewezen personen een plaats te betreden (artikel 33 lid 3). Voorts wordt eveneens strafbaar gesteld degene die door de Commissie als getuige, als deskundige of als tolk wordt opgeroepen, opzettelijk daaraan niet voldoet.

Evaluatiebepaling

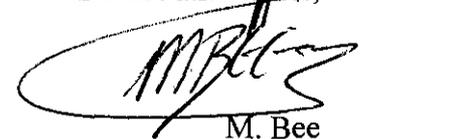
Artikel 36.

De evaluatie van de wet is van eminent belang voor het vaststellen van vorderingen en eventuele misstappen. Door te evalueren wordt herhaling van fouten voorkomen. De evaluatie van de wet geschiedt vijf jaren na de inwerkingtreding van de wet. Voor dit termijn is gekozen om dat een zittingstermijn van de assemblée, ook vijf jaren duur en is het dus een ruime periode om te evalueren. De assemblée zal de wet eerst schriftelijk evalueren en daarna wordt de evaluatie samen met de regering in het parlement besproken.

Gelet op het feit dat de Wet van 12 augustus 1959 tot regeling van het recht van onderzoek(enquête) (G.B. 1959 no.67) in zijn geheel is vervangen wordt deze wet ingetrokken.

Paramaribo, 14 juni 2019

De initiatiefnemer,

M. Bee